



Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à Casu XXXVII usque ad Casum LXXV. inclus. exhibens Materiam de Restitutione, de Contractibus, de Religione & Vitiis eidem oppositis

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus XLVIII. De Natura Contractuum in genere, & Conditionibus iis apponi solitis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39820

E X

TRACTATU
DE CONTRACTIBUS
CASUS XLVIII.

De Naturâ Contractuum in genere,
& Conditionibus iis apponi
solitis.

Albanus varios init contractus, querit, an
iis stare teneatur. 1. Quia non habuit
voluntatem se obligandi, 2. Vel contractum im-
plendi, 3. 4. Saltem deliberatam, 5. 6. Quia
contraxit sub onere non impleto, 7. Sub con-
ditione non purificatâ, 8. Sub conditione neces-
sariò futurâ, ibid. impossibili, 9. Turpi. 10.
Vel dubitat, an habuerit intentionem se obli-
gandi, 11. Vel obligavit se solum sub parâ,
12. 13. Quia catena aurea sorori legata, in
testamento vocatur deaurata. 14. Tribus sorori-
bus legati sunt mille aurei, & non constat, an
simul omnibus, vel singulis. 15. Item disjuncti-
vè, domus, vel pecunia. 16. Uni sub con-
ditione virginitatis non subsistente, 17. Alteri
sub conditione, si nupserit, qua Religionem in-
greditur, 18. Tertia si nupserit consanguineo te-
statoris, qui renuit. Pro resolutione

I. QUÆR. I. Quid, & quotuplex sit Contractus
R. Imò Contractus est consensus liber, & legit-
mus

mus, quo duo, vel plures se invicem, vel saltem una pars se alteri acceptanti obligat.

Dicitur 1. *consensus*, id est voluntas ex-vel implicita se obligandi; explicitè se obligat, qui id verbis, signis, vel scripturâ exprimit; implicitè se obligat, qui vult aliquid cum tali obligatione connexum; sic assumens officium Medici, hoc ipso se obligat ad remedia tutiora, quia ejusmodi obligatio scitur cum officio Medici esse connexa. Dixi: *voluntas obligandi*, nam voluntas implendi contractum non requiritur ad valorem contractûs, quia potest quis validè vendere equum, & se obligare ad eum tradendum, quamvis non intendat tradere, sicut Clericus validè novet castitatem, etsi nolit dimittere concubinam: quod si quis velit contrahere, & tamen se nolit obligare, habet voluntates repugnantes; si primariò velit se non obligare, contractus est nullus; si primariò velit contrahere, secundariò se non obligare, valet contractus, si utrumque æqualiter velit, nec valet contractus, nec inducitur obligatio, quia neutra voluntas prævalet.

Dicitur 2. *consensus liber*, id est, deliberatus 3. deliberatione sufficiente ad mortale peccatum, et excludente errorem, & ignorantiam saltem quoad substantiam, ut dicitur *Cas. seq.*

Dicitur 3. *legitimus*, id est, à Legibus non reprobatus, ut consensus pupilli sine auctoritate Tutoris &c.

Dicitur 4. *quo plures, vel una saltem pars se obligat*, nam alius est contractus onerosus, quo utriusque contrahentium onus, seu obligatio imponitur, v.g. venditio, in qua unus obligatur tradere mercem, alter pretium; alius lucrativus,

K

ia

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. II,

in quo una tantum pars obligatur, veluti donatio, promissio gratuita.

- ¶ 2. Contractus dividitur 1. In lucrativum, & onerosum, ut jam dictum est; 2, In nominatum, qui proprium nomen in jure habet, ut emptio, venditio, depositum &c. & innominatum, qui non habet determinatum nomen, cujusmodi quatuor recensentur; *do ut des, de ut facias, facio ut facias, facio ut des*, 3. In pactum nudum & vestitum; Pactum nudum est, quod quidem in conscientia obligat; in foro tamen eterno ei non conceditur actio, quales sunt contractus innominati, nisi vestiantur stipulatione, juramento, traditione, &c. pactum vestitum vocatur, quod à Legibus confirmatur, etque actio conceditur; ut contractus nominati &c.
4. In absolutum, & conditionatum, de quibus Quæst. seq.

- ¶ QUÆR. II. Quid circa contractus conditionatos, & modificatos?

¶ 1. Contractui persæpè additur conditio, causa, modus, vel demonstratio:

Conditio propriè dicta, est dispositio adjecta contractui, ejus obligationem suspendens in futurum, & communiter exprimitur per particulam *si*, v. g. si cras ad me veneris, dabo tibi novum pileam; dixi: *conditio propriè dicta*, nam concepta in tempus præteritum, non est strictè conditio, neque suspendit valorem actus, sed eum vel statim annullat, si sit falsa, vel statim facit validum, si sit vera.

Causa est ratio, propter quam initur contractus.

Modus est onus adjectum contractui, quod sit honestum & possibile, statim contractus valebit, etiam onere nondum impleto, & ordinariè

imprimatur per tō ut v. g. do tibi equum, ut, pro
me eas Romam; si tamen executio oneris sit causa
principalis & motiva, tunc onere non præstito 6.
contractus revocari poterit; secus, si tantum sit
causa impulsiva: *Causa motiva* est, ob quam
hic & nunc ponitur contractus, aliàs non ponen-
tis, *causa impulsiva* est, quæ de se non erat suf-
ficiens ad hic & nunc obrinendum contractum, at-
tamen voluntatem aliundè motam, magis impel-
lit, ut si ad Religionem assumitur, qui creditur
esse dives, ubi divitiæ nec sunt, nec esse debent
causa finalis seu motiva, sunt tamen impulsiva,
quia faciunt, ut libentiùs fiat. Utrum verò mo-
dus, sit causa motiva, vel impulsiva, colligi de-
bet ex verbis disponentis, vel attendi debet, an
modus adjiciatur in favorem disponentis, vel non;
si primum, tunc modus censetur esse causa motiva
& principalis v. g. lego Titia 100. ut nubat filio
meo; si modus tantum sit in favorem accipientis,
ut dono Titia 100. ut emat sibi togam, modus est
accidentalis, & valet donatio, etiamsi Titia to-
gam non emat.

Demonstratio est qualitas in contractu expressa,
per quam determinatur, vel demonstratur res,
de qua, vel persona, cum qua contrahitur: v. g.
vendo tibi equum, qui est luscus, dono tibi præ-
dium, quod est 20. jugerum. lego 100. Petro
catechumeno &c.

§. II. *Conditio adjuncta* potest esse multiplex:
I. de futuro possibili, & honesto, & tunc quidem 7.
suspendit obligationem contractus, uterque ta-
men contrahens ordinariè tenetur expectare
eventum conditionis, purificatâ autem conditio-
ne contractus sit completus, quamvis consensus
non renovetur, nisi in contractu, qui traditio-

ne perficitur, pendente conditione consensus fuisset revocatus. *Sanch. Lug. d. 22. à num. 384. Dicast. l. 2. de iust. tr. 3. d. 1. num. 233.*

2. Si conditio sit necessariò futura, v.g. dabo tibi equum, si Anti-Christus nascatur, non suspendit contractum, sed præsumitur frustrà adjecta, nisi contrahens de adventu dubitasset, tunc enim sortiretur effectum conditionis contingentis; Item non suspenditur valor, si conditio non adjiciatur ut conditio, sed ut temporis designatio, v.g. ducam te, si Pater mortuus fuerit, *S. Th. in 4. d. 29. q. unic. 4. 3. Molin. d. 206. Sanch. de matr. lib. 5. d. 2. num. 1.*

3. *3tio*: Si conditio (idem est de modo) sit impossibilis, & contrahentes consensum suum illi seriò alligârint, contractus est nullus; quia voluntas non potest efficaciter velle obligationem, sub conditione, quam novit esse impossibilem, quia verò non constat, quòd contrahentes intentionem suam alligârint conditioni impossibili; hinc ex præsumptione Juris in Matrimonio, & ultimis voluntatibus, conditio impossibilis habetur pro non adjectâ, ideòque nec valorem contractûs in foro externo impedit, *communis DD. V. Cas. 105. q. 3.*

9. 4. Conditio turpis, id est, inducens ad peccatum, invalidat contractum, ut: dabo tibi 100 aureos, si occidas inimicum, *Ratio est*: quòd non possit esse obligatio ad illicitum: at conditione inhonestâ jam impletâ, dummodo ob laborem, periculum, commodum, delectationem &c. sit pretio æstimabilis, reconvalescit contractus, & obligat ad implendum promissum, ex-
cipe

ope contractum Simoniacum, ex quo etiam im-
pleto nulla nascitur obligatio Jure sic statuente in
ordinem Simonix. Covar. Medina. Less. Lug. num
268. Est enim hic quasi duplex contractus, unus,
quo alium obligas ad factum turpe, & hic semper
est nullus, utpotè de objecto illicito; secundus,
quore, præsupposito turpi facto, obligas ad dan-
dum 100. aureos, quod ex objecto malum non
est, ideoque valet sicut valet votum, quo te ob-
ligas ad statim pœnitendum, si hoc, vel illud pec-
catum admiseris hoc enim votum non obligat ad
peccandum, sed ad pœnitendum supposito peccato.
In Matrimonio & ultimis voluntatibus conditio
turpis, quæ non est contrà substantiam Matrimonii,
in jure habetur pro non adjectâ, quare, si pro-
bati non possit, quòd fuerit seria voluntas non
dandi consensum, nisi sub conditione turpi, Ma-
trimonium, & testamentum reputatur validum.
Sanch. Lug. l. cit. Ex his præmissis

Ad Casum 10. I. Titium non excusat, quòd 10.
non habuerit voluntatem implendi contractum,
sufficit enim ad valorem voluntas se obligandi,
& quamvis non sciat, aut fortè dubitet, vel non
recordetur, an voluntatem se obligandi habuerit,
sicut tamen verba, vel alia signa externa, obligatio-
nem significantia, adfuerint, præsumitur volun-
tas interna adfuisse, nisi doceatur contrarium.

2. De contractibus conditionatis satis dictum
est num 5.

3. Contractibus ex consensu contrahentium 11.
sæpè apponitur pœna, quæ ideo vocatur conven-
tionalis, & solvi debet ab illo, qui culpabiliter
non servat contractum, culpa autem & mora de-
bet esse notabilis, ut incurratur pœna gravis; de-
beturque ante sententiam Judicis, si exigatur, si

K 3 non



non exigitur, censetur remitti. *Covarr. Suar. l. 7. de leg. c. 6. num. 8. Lugo num. 406. contra Nav. Vasq. Sanch.* qui probabiliter dicunt, pœnam non deberi ante Judicis sententiam etiam parte petente. *Ratio* nostra est: quòd hæc videatur esse mens contractuentium, ut talis pœna non ex arbitrio Judicis, qui sine molestiâ, & sumptibus plerumque adiri non potest, sed ad petitionem compartis exsolvatur. An verò & qualiter in mutuo, & sponsalibus pœna apponi possit, dicetur suis locis.

12. 4. Si demonstratio contractui adjecta, erret circa substantiam, vel motivum principale, contractus est nullus, v. g. dono centum aureos, Titio consanguineo meo; lego Joanni centum aureos, quos mihi debet; si Titius non sit consanguineus, & Joannes nihil debeat, non valet donatio; vel legatum; si verò demonstratio erret circa accidens, v. g. do Titio anulum aureum, qui est in scrinio A, cum sit in scrinio B, vel alibi; lego catenam inauratam, hunc agrum, qui est 100. jugerum, valet donatio & legatum, quamvis catena sit aurea, & ager habeat jugera 150. colligitur ex *L. falsa 33. L. quibus diebus. §. qui dicitalem de condit. & demonst. Vasq. Molin. d. 211. Gomez. 1. var. c. 12. num. 74. Rebell lib. 17. num. 2. Reiffenst. l. 3. decret. t. 26. à num. 660. Ratio est, quòd testator demonstrans, & donans rem ipsam, præsumatur etiam illum excessum donare voluisse, quamdiu de oppositâ ejus voluntate constare non potest; voluit enim donatario, vel legatario favere & favores sunt ampliandi; quare Titius tutâ conscientiâ, anulum, catenam, & agrum retinere potest; aliud est in contractibus onerosis, ubi notabilem inæqualitatem pretii, contractus vitaretur, quia præsumi non posset, quòd quis v. g.*

rendere voluerit catenam auream pro deaurata, 150, jugera pro 100.

Dices: In casu posito est error in substantiâ, 13. nam testator putat, & dicit se legare catenam deauratam & verè legat auream; Conf. Si Petro de gemmam, putans esse crystallum, item pauperium aureum, putans esse cupreum, error vitiat contractum, & datum repetere possum, ergo & hîc à pari. g. N. Aff. Nam error hunc contractum non afficit, quia testator præsumitur efficaciter velle dare rem, quam demonstrat, quamvis fortè sit pretiosior, quàm ipse judicet. Ad Conf. N. C. Nam certus sum de intentione meâ, quòd nunquam intenderim dare gemmam, aut nummum aureum; econtrâ post mortem testatoris de ejus intentione certò constare non potest, & tamen rem ipsam designavit; ideo jura in materia favorabili præsumunt, quòd rem simpliciter legare voluerit, qualiscunque esset, nisi aliundè contrarium monstretur; idem est in aliis contractibus gratuitis, in quibus res ipsa designata est, & de voluntate contrariâ constare non potest.

5. Si tribus sororibus mille Imperiales legati 14. sint, & non constet ex circumstantiis, an singulis mille, an mille in tres partes dividendi, magis favendum est debitori seu hæredi, quàm creditoris seu legatario; nam in obscuris quod minimum est, sequimur. R. 7. 30 in 6; quare hæres satisfaciet dando unum mille, in toto pro tribus.

6. Si legetur disjunctivè, domus, vel pecunia 15. sorores, in quarum favorem legatum fit, habent electionem, & si unum petiit, debetur illis alterum, quia hæc videtur esse voluntas testatoris, qui in majorem securitatem utrumque disjunctivè legavit.

K 4

7. Si

16. 7. Si Cajæ quid legetur sub conditione virginitatis, Caja poterit legatum acceptare, si communiter habeatur pro virgine, quamvis occultè sit corrupta; *Ratio* est; quod mens legantis non sit, eam obligare ad manifestandum crimen occultum, repudiando legatum.
17. 8. Si quis sic disponat: relinquo Cajæ, si nupserit, mille; valet legatum, & Cajæ debentur mille, etiamsi religionem ingrediatur, quia Religio æquivalet nuptiis, neque debet propter hoc excludi, alioquin foret conditio turpis; quæ habetur pro non adjecta; sed de his latius infra.
18. 9. Si mille relinquuntur puellæ, ut nubat consanguineo relinquentis, modus videtur esse causa finalis, ideòque nolenti consanguineo nubere, nihil solvendum est, si verò non per ipsam steterit, sed per illum, cui nubere debebat, habetur modus pro impleto. *Molin. d. 228. § 206*, ubi idem docet de legato, & hæreditate sub conditione. *Sà V. legatum num. 37. Rebel. q. 12. num. 6*. In dubio, an causa vel demonstratio sit circa accidens; an circa substantiam, præsumitur esse circa accidens, nisi ex circumstantiis aliud colligi possit, quia in dubio standum est pro valore actûs.

Gomez sup. n. 73.

Dicast. n. 196.

